

Ügyiratszám: NAIH-6239-1/2023

Előzmény: NAIH-5363-3/2022

Hiv. sz.:AJB-108/2022.

Dr. Kozma Ákos részére

Alapvető Jogok Biztosa

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
Budapest

Tisztelt Biztos Úr!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) részére megküldött, a különélő szülők gyermekük iskoláztatásával kapcsolatos tájékoztatási jogaival és egészségügyi adatainak megismerésével összefüggésben AJB-108/2022.számon kiadott jelentésével kapcsolatban a Hatóság az alábbi tájékoztatást adja.

I. Az Intézkedések 3. pontjával kapcsolatban:

Ahogy a Hatóság a NAIH-5363-3/2022. sz. levelében kifejtette, a GDPR-nak¹ a célhoz kötöttséget és adattakarékosságot megfogalmazó alapvető rendelkezésének megfelelően² a köznevelési intézmények a feladatkörük ellátáshoz, jogszabályban előírt kötelezettségeik teljesítéséhez és az adatkezelési érintetti kérelmek elbírásához szükséges mértékben kezelhetik a gyermek szülői felügyeletére vonatkozó adatot.

A Hatósághoz kis számú olyan beadvány érkezett, amely a köznevelési intézmények gyakorlatát érintette a dokumentumok kezelése kapcsán, és ezek is zömmel az egymással rossz viszonyt ápoló különélő szülők egymással szemben való fellépésének – a Hatóság NAIH-5363-3/2022. sz. levelében bemutatott – eszközöként jelentek meg, és a panaszok nem kifejezetten a dokumentumok kezelését sérelmezték. Panasz hiányában jelenleg sem folytat a Hatóság kifejezetten a szülői felügyeletre vonatkozó adatot tartalmazó, a köznevelési intézmények által őrzött iratok kezelésével kapcsolatos eljárást.

Konkrét egyedi panasz híján eshetőlegesen kiválasztott intézmények gyakorlatának ellenőrzése nem adna átfogó képet a dokumentumok kezelésének gyakorlatáról, azonban a Hatóság felkérte a Klebelsberg Központ elnökét, ossza meg azirányú tapasztalatait a Hatósággal, hogy a köznevelési intézményekben a szülői felügyeletre vonatkozó adatot tartalmazó dokumentum (bírósi,

¹ Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet, vagy GDPR)

² GDPR 5. cikk (1) A személyes adatok:

b) gyűjtése csak meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból történjen, és azokat ne kezeljék ezekkel a célokkal össze nem egyeztethető módon; a 89. cikk (1) bekezdésének megfelelően nem minősül az eredeti céllal össze nem egyeztethetőnek a közérdekű archiválás céljából, tudományos és történelmi kutatási célból vagy statisztikai célból történő további adatkezelés („célhoz kötöttség”);

c) az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak kell, hogy legyenek, és a szükségesre kell korlátozódnuk („adattakarékosság”);

gyámhatósági döntés, vagy egyéb irat) kezelését milyen tartalommal és módon szabályozzák. Az erre vonatkozó esetleges kötelező eljárásrendek, körlevelek, ajánlások, tájékoztatók stb. megküldését is kérte. Amennyiben ebben a témakörben készültek beszámolók, összegző jelentések, úgy a Hatóság azok továbbítását is kérelmezte, illetve, ha folyt köznevelési intézménnyel szemben a tárgyban fenntartó előtti eljárás, úgy annak eredményének közlését is kérte a Klebelsberg Központ elnökétől.

A Klebelsberg Központ elnöke úgy nyilatkozott, miszerint az elmúlt időszak jogszabályi és szervezeti változásaira is tekintettel nem áll módjában teljeskörűen választ adni. Az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról szóló 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet 15. § (1) és (2) bekezdése, az 5. §-a és 9. § (1) bekezdése, valamint az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a Klebelsberg Központ nem fenntartója a köznevelési intézményeknek, erre vonatkozó hatáskört nem gyakorol. A köznevelési intézmények tanulói és szülői adatainak vonatkozásában adatkezelési feladatokat nem végez, a köznevelési intézmények önálló adatkezelők. A Klebelsberg Központ ezek miatt a köznevelési intézmények tekintetében a szülői felügyeletre vonatkozó adatot tartalmazó dokumentum kezelésével és szabályozásával kapcsolatban nem adott ki kötelező eljárásrendet, körlevelet, ajánlást, vagy tájékoztatót sem a köznevelési intézményeknek, sem azok fenntartóinak, vagyis a tankerületi központoknak. Továbbá a Központ – a köznevelési intézmények fenntartói hatáskörének hiányára is alapozva – nem készített e tárgyban beszámolót, vagy összegző jelentést, valamint nincs tudomása arról sem, hogy folyt-e köznevelési intézménnyel szemben a fenntartó (tankerületi központ) előtt eljárás.

A válaszban foglaltak szerinti központi rendelkezés és adatok híján a Hatóság részéről az egyes tankerületek megkeresése lenne szükséges, illetve önálló adatkezelőkként a köznevelési intézmények egyenkénti vizsgálata, ez azonban a Hatóság jelenlegi leterheltsége mellett nem megvalósítható, és a NAIH-5363-3/2022. sz. levélben kifejtettek okán, rendszerszintű probléma azonosítása híján nem is indokolt. Természetesen egyedi panasz, vagy kérelem esetén a Hatóság az adott intézmény esetében eljár, és egyedi, vagy az egyedi panaszon túlmenő probléma esetén a megfelelő intézkedéseket megteszi.

II. Az egészségügyi dokumentáció megismerésével kapcsolatban:

Az ombudsman-i vizsgálat kezdeményezésekor, 2018. végén a GDPR már kötelezően alkalmazandó volt, azonban a jogalkotó az egészségügyi ágazatai szabályokat még nem harmonizálta, ez az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) esetében 2019. IV. 26-i hatállyal, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) esetében 2020. I. 1-jei hatállyal valósult meg.

Az általános adatvédelmi rendelet 2018. május 25-ét megelőző kötelező alkalmazása előtti szabályozás szerint az érintett az Eütv-ben a betegjogi cím alatt részletezett módon³ és az Eüak-ban

³ Az Eütv. 2019. XII. 31-ig hatályos szabályi értelmében 24. § (1) A beteg jogosult megismerni a róla készült egészségügyi dokumentációban szereplő adatait, illetve joga van ahhoz, hogy - a 135. §-ban foglaltak figyelembevételével - egészségügyi adatairól tájékoztatást kérjen.

(2) Az egészségügyi dokumentációval az egészségügyi szolgáltató, az abban szereplő adattal a beteg rendelkezik.

(3) A beteg jogosult

a) a gyógykezeléssel összefüggő adatainak kezeléséről tájékoztatást kapni,

b) a rá vonatkozó egészségügyi adatokat megismerni,

c) az egészségügyi dokumentációba betekinteni, valamint azokról kivonatot vagy másolatot készíteni vagy saját költségére másolatot kapni,

foglaltak alapján⁴ volt jogosult az egészségügyi dokumentáció megismerésére, valamint másolatának igénylésére – és ez a rendelkezés is elkülönült attól, hogy a beteg az ellátás végén az ambuláns lapot, zárójelentést egyébként kézhez vette –, és ettől függetlenül illették meg az Infotv-ben szabályozott adatkezelési érintetti jogok a tájékoztatásra vonatkozóan. Az Infotv. az érintett tájékoztatása során nem írta elő a kezelt adatok, dokumentumok másolata kiadásának kötelezettségét, míg az egészségügyi ágazati szabályozás ezt biztosította az érintett részére.

Az általános adatvédelmi rendelet szabályainak hazai jogharmonizációja során a jogalkotó egybe terelte az addigi ágazati szabályokat és az általános adatvédelmi rendelet által biztosított hozzáférési és másolatkérési jogot, így a dokumentációról való másolat biztosítása során kizárólag az általános adatvédelmi rendelet szabályai alkalmazandóak⁵. Ezt indokolta, hogy az általános adatvédelmi rendelet (63) preambulum-bekezdése⁶ is megfogalmazza, miszerint a hozzáférési jog „*magában foglalja az érintett jogát arra, hogy az egészségi állapotára vonatkozó személyes adatokhoz - mint például a diagnózis, a vizsgálati leletek, a kezelőorvosok véleményei, valamint a kezeléseket és a beavatkozásokat tartalmazó egészségügyi dokumentációk – hozzáférjen*” a hozzáférési jog gyakorlásával a 15. cikkben részletezettek szerint.

Jelenleg tehát az egészségügyi dokumentáció másolatának joga mint betegjog külön nincs nevesítve az ágazati szabályozásban, hanem az adatkezelési érintetti joggyakorláson keresztül érvényesíthető. Pontosabban a megismerés jogát az Eütv. 24. § (1) bekezdése deklarálja, annak érvényesítése, másolat igénylése azonban a (2) bekezdés értelmében a GDPR szerinti szabályok alapján történhet.

A Hatóság a fenti szabályozás okán **nem ért egyet** a jelentés 50. oldala 6. bekezdésében megfogalmazottakkal, miszerint *a szolgáltató a – különélő, de – közös szülői felügyelet esetén bármelyik szülő tájékoztatásával eleget tesz tájékoztatási kötelezettségének*, ezért az AJB-108/2022. sz. jelentés korrekcióját javasolja az alábbiak miatt.

⁴ Az Eüak. 2019. IV. 25-ig hatályos 7. § (3) bekezdése szerint *Az érintett jogosult tájékoztatást kapni a gyógykezeléssel összefüggésben történő adatkezelésről, a rá vonatkozó egészségügyi és személyazonosító adatokat megismerheti, az egészségügyi dokumentációba betekinthet, valamint azokról - saját költségére - másolatot kaphat.*

⁵ Eütv. vonatkozó rendelkezései:

„24. § (1) A beteg jogosult a róla készült egészségügyi dokumentációban foglaltakat - a 135. §-ban foglaltak figyelembevételével - megismerni.

(2) A betegnek a rá vonatkozó személyes adataival kapcsolatos jogaira a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) szülő, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet, és az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló törvény rendelkezései irányadóak.

(3) A beteg jogosult

a) a fekvőbeteg-gyógyintézetből történő elbocsátásakor a 137. § a) pontja szerinti zárójelentést kapni,

b) a 137. § b) pontjában foglaltak szerint a járóbeteg-szakellátási tevékenység befejezésekor ambuláns ellátási lapot kapni.”

Eüak. 7. § (3) Az érintettnek az (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet) 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott, az adatkezelés tárgyát képező személyes adatok minden további másolatért miniszteri rendeletben meghatározott költségelemek alapján díjat kell fizetni.”

⁶ Az általános adatvédelmi rendelet (63) preambulum-bekezdése alapján: *„Az érintett jogosult, hogy hozzáférjen a rá vonatkozóan gyűjtött adatokhoz, valamint arra, hogy egyszerűen és észszerű időközönként, az adatkezelés jogszerűségének megállapítása és ellenőrzése érdekében gyakorolja e jogát. Ez magában foglalja az érintett jogát arra, hogy az egészségi állapotára vonatkozó személyes adatokhoz - mint például a diagnózis, a vizsgálati leletek, a kezelőorvosok véleményei, valamint a kezeléseket és a beavatkozásokat tartalmazó egészségügyi dokumentációk - hozzáférjen. Ezért minden érintett számára biztosítani kell a jogot arra, hogy megismerje különösen a személyes adatok kezelésének céljait, továbbá ha lehetséges, azt, hogy a személyes adatok kezelése milyen időtartamra vonatkozik, a személyes adatok címzettjeit, azt, hogy a személyes adatok automatizált kezelése milyen logika alapján történik, valamint azt, hogy az adatkezelés - legalább abban az esetben, amikor az profilalkotásra épül - milyen következményekkel járhat, továbbá hogy minderről tájékoztatást kapjon. Ha lehetséges, az adatkezelő távoli hozzáférést biztosíthat egy biztonságos rendszerhez, amelyen keresztül az érintett a saját személyes adataihoz közvetlenül hozzáférhet. Ez a jog nem érintheti hátrányosan mások jogait és szabadságait, beleértve az üzleti titkokat vagy a szellemi tulajdont, és különösen a szoftverek védelmét biztosító szerzői jogokat. Ezek a megfontolások mindazonáltal nem eredményezhetik azt, hogy az érintettől minden információt megtagadnak. Ha az adatkezelő nagy mennyiségű információt kezel az érintettre vonatkozóan, kérheti az érintettet, hogy az információk közlését megelőzően pontosítsa, hogy kérése mely információkra vagy mely adatkezelési tevékenységekre vonatkozik.”*

A beteg – jelen esetben a gyermek – a dokumentációban foglalt adatok kezelésének érintettje, és az érintetti minőség, illetve a *törvényes képviselő által gyakorolt érintetti hozzáférési jog* biztosítása során a GDPR szabályai érvényesek. Az érintett gyermek különélő, de szülői felügyeletet közösen gyakorló, így törvényes képviseleti jogosultsággal rendelkező szüleinek mindkét tagja egyenként is jogosult az érintetti jogérvényesítésre a gyermek nevében a GDPR-ban rögzített érintetti joggyakorlás okán. Az adatkezelő egészségügyi szolgáltató ezáltal nem tagadhatja meg a hozzáférési jog biztosítását valamely törvényes képviselőnek arra hivatkozással, hogy a Ptk. szerinti együttműködés keretében a másik szülőnek már kiadta az iratokat, mivel a törvényes képviselő az érintett – gyermek – képviselőjében jár el, annak jogait érvényesítve.

A szolgáltató legfeljebb a jogérvényesítés egyéb feltételeit mérlegelheti – pl. első, vagy többedik érintetti másolatkérés a hozzáférés tárgya, aránytalan vagy túlzó kérelem⁷, stb. – de az érintetti hozzáférési jogot a szülői együttműködési kötelezettségre hivatkozva nem tagadhatja meg, mert a GDPR ilyen hozzáférés-korlátozási szempontot nem ismer. A fent leírtak miatt az ilyen gyakorlat ellentétes a GDPR szabályaival, az adatkezelési érintetti jogérvényesítés biztosításával.

A szülők közötti együttműködés a valóságban sok esetben nem valósul meg, a Hatósághoz forduló szülők esetében biztosan nem, mert a vizsgálatok tárgya javarészt éppen az, hogy bizonyos információkat az egyik szülő nem biztosított a másik szülő számára, ezért annak a gyermeket ellátó intézményhez kellett fordulnia.

Ezen esetekre hatékony állami jogvédelmi eszköz nincs, az együtt nem működő szülők mediáció keretében bírhatók rá az együttműködésre⁸, ez azonban hosszadalmas folyamat, és az adott problémát azonnal nem orvosolja.

A Hatóság minden ilyen esetben felhívja a konfliktusos viszonyt ápoló szülők figyelmét arra, hogy a gyermek mindenképp felett álló érdeke biztosítása a kötelességük, és nem szolgálja a gyermek érdekét, ha az őt ellátó köznevelési intézményt, egészségügyi szolgáltatót vagy más szervet használnak fel vélt vagy valós igazuk érvényesítésére. A Hatóságnak azonban az eljárásai során a GDPR szabályainak érvényesülését kell biztosítani a vizsgált intézmények és érintetti jogot gyakorló személyek vonatkozásában.

Kelt: Budapest, az elektronikus aláírás szerint

Dr. habil. Péterfalvi Attila
elnök, c. egyetemi tanár

⁷ GDPR 12. cikk (5) A 13. és 14. cikk alapján rendelkezésre bocsátott információkat és a 15-22. és 34. cikk alapján végzett minden tájékoztatást és intézkedést díjmentesen kell biztosítani. Ha az érintett kérelme egyértelműen megalapozatlan vagy - különösen ismétlődő jellege miatt - túlzó, az adatkezelő:

a) a kért információ vagy tájékoztatás nyújtásával vagy a kért intézkedés meghozatalával járó adminisztratív költségek figyelembevételével észszerű összegű díjat számíthat fel, vagy-

b) megtagadhatja a kérelem alapján történő intézkedést.

A kérelem egyértelműen megalapozatlan vagy túlzó jellegének bizonyítása az adatkezelőt terheli.

GDPR 15. cikk (3) Az adatkezelő az adatkezelés tárgyát képező személyes adatok másolatát az érintett rendelkezésére bocsátja. Az érintett által kért további másolatokért az adatkezelő az adminisztratív költségeken alapuló, észszerű mértékű díjat számíthat fel. Ha az érintett elektronikus úton nyújtotta be a kérelmet, az információkat széles körben használt elektronikus formátumban kell rendelkezésre bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri.

(4) A (3) bekezdésben említett, másolat igénylésére vonatkozó jog nem érintheti hátrányosan mások jogait és szabadságait.

⁸ Ptk. 4:177. § [Közvetítés a gyámhatósági eljárásban]

A gyámhatóság, kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból, a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, a különélő szülő jogainak biztosítása - ideértve a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást - érdekében a szülők számára közvetítési eljárás igénybevételét rendelheti el.